

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 28 серпня 2013 р. № 735-р

Київ

Про схвалення Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року

1. Схвалити Стратегію державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року, що додається.

2. Державній службі з контролю за наркотиками разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади розробити та подати у шестимісячний строк Кабінетові Міністрів України проект плану заходів з реалізації Стратегії, схваленої цим розпорядженням.

Прем'єр-міністр України

М. АЗАРОВ

Інд. 70

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів
України
від 28 серпня 2013 р. № 735-р

СТРАТЕГІЯ **державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року** **Загальна частина**

Ця Стратегія визначає сутність та сучасні напрями державної політики щодо наркотиків, що формується на засадах інтегрованого і збалансованого підходу до зменшення обсягу пропонування наркотиків, що знаходяться в незаконному обігу, та зниження попиту на них, подолання наркоманії як небезпечного соціального явища.

У цій Стратегії терміни вживаються в такому значенні:

наркотики - хімічні речовини рослинного чи синтетичного походження, що викликають зміну психічного стану людини, систематичне вживання яких формує залежність від них; наркотиками у широкому значенні є наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги і прекурсори, обіг яких регулюється законом;

наркополітика - стратегія і тактика діяльності держави у сфері контролю за обігом наркотиків, боротьби з їх незаконним обігом та протидії наркоманії, що відповідає національним інтересам України і міжнародним конвенціям ООН;

наркоситуація - сукупність умов та обставин, які відображають стан та рівень легального і незаконного обігу наркотиків та з урахуванням яких визначається комплекс лікувально-профілактичних, соціально-реабілітаційних і правоохоронних заходів;

наркобізнес - організована злочинна діяльність, різновид незаконної підприємницької діяльності, що паразитує за рахунок осіб, які зловживають наркотиками, і провадиться у вигляді промислу з метою наживи;

полінаркоманія - хворобливий потяг до навмисного комбінованого вживання двох чи більше різних наркотиків, внаслідок чого посилюється ефект їх дії або послаблюється побічна дія;
 стигматизація - презирливе ставлення оточення до наркозалежної особи, внаслідок чого вона відчуває себе неповноцінною особистістю.

Необхідність розроблення Стратегії зумовлена тим, що поширення наркоманії та наркозлочинності в Україні за останні десять років стало однією з найгостріших суспільних проблем, нерозв'язання якої призводить до заподіяння шкоди здоров'ю людини, негативного впливу на соціальну сферу, а також є загрозою національній безпеці держави.

Ситуація, що склалася сьогодні у сфері обігу наркотиків, спричинена загальним високим рівнем вживання їх особами не за медичним призначенням, що становить 33 особи на 10 тис. населення (у 2003 році - 21 особа); активізацією діяльності міжнародних наркосиндикатів та здійсненням транзитного переміщення наркотиків територією України. За даними соціологічних досліджень, 35 відсотків першокурсників професійно-технічних училищ та 25 відсотків студентів вищих навчальних закладів мають досвід вживання наркотиків.

Особливу стурбованість з огляду на соціально-економічні кризові явища викликає систематичний характер вживання наркотиків, заборонених до обігу, а також вживання не за медичним призначенням наркотичних лікарських засобів, підвищення рівня захворювання на інфекційні хвороби, зокрема ВІЛ-інфекції людей, які перебувають у близькому оточенні споживачів ін'єкційних наркотиків, та збільшення кількості злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків, що значною мірою зумовлено:

невисоким рівнем ефективності і недостатньою науковою обґрунтованістю профілактичних, соціально-медичних, правоохоронних заходів протидії наркоманії та наркозлочинності;

підвищенням рівня вживання наркотиків, заборонених до обігу, а також вживання не за медичним призначенням наркотичних лікарських засобів, що може викликати наркотичну залежність;

збільшенням обсягів нелегального виробництва наркотиків та їх контрабанди;

об'єднанням наркобізнесу, корупції, тероризму та інших форм організованої злочинності;

ускладненням доступу до наркотичних лікарських засобів через надмірну зарегульованість порядку їх обігу;

відсутністю в Україні єдиної системи моніторингу ситуації у сфері незаконного обігу наркотиків.

У суспільстві до останнього часу надавали перевагу силовим стереотипам розв'язання проблеми, пов'язаної з вживанням наркотиків, що негативно позначалося на правах хворих людей. Саме цим, зокрема, зумовлена наявність проблем, пов'язаних із забезпеченням доступу пацієнтів до наркотичних лікарських засобів, проявами в суспільстві стигматизації та дискримінації наркоспоживачів, особливо ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД, а також тенденцією підміни протидії наркозлочинності боротьбою із споживачами наркотиків.

За таких умов необхідно з нових позицій оцінити рівень загроз, спричинених незаконним обігом наркотиків, визначити адекватні сучасним викликам пріоритети державної політики щодо наркотиків.

Стратегія базується на положеннях [Конституції України](#), національного законодавства та на відповідних міжнародно-правових документах ООН, Ради Європи і ЄС, включаючи [Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод](#), згідно з якою ніхто не може бути підданий катуванню, нелюдському чи такому, що принижує гідність, поведженню або покаранню, а також [Конвенцію про захист прав та гідності людини у зв'язку з використанням досягнень біології та медицини](#), відповідно до якої лікування може проводитися лише за умови згоди пацієнта, яку він дав добровільно на підставі відповідної інформації.

Сучасний зміст і методологічні засади Стратегії враховують такі цивілізаційні зміни, як глобалізація суспільних процесів, гуманізація багатьох аспектів життя, пріоритет прав і свобод людини. В основу Стратегії покладено антропоцентричний підхід: саме людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Новий стратегічний вектор державної політики щодо наркотиків зумовлений потребами її докорінної перебудови як чинника здоров'я, безпеки та майбутнього нації.

Стратегічна парадигма державної політики щодо наркотиків - потреба у всебічному переході від карального, кримінально-правового спрямування антинаркотичних заходів до лікувально-профілактичних як найбільш плідних у контексті подолання наркоманії.

Зазначені цільові настанови визначають стратегію дій щодо протидії поширенню наркоманії, її профілактики, припинення немедичного вживання наркотиків на ранній стадії, повернення хворих до повноцінного життя, а також заходи щодо зниження незаконного попиту на наркотики, соціальний ефект яких значно перевищує результативність зусиль із зменшення обсягу їх пропонування.

Мета, завдання та принципи наркополітики

Стратегія визначає з урахуванням реального стану суспільних відносин і міжнародних зобов'язань України чинники формування та реалізації наркополітики.

Метою Стратегії є забезпечення розв'язання проблеми наркотиків у суспільстві в інтересах людини, надійного захисту громадського здоров'я і безпеки держави від загрози поширення наркоманії та наркозлочинності.

Стратегією визначаються напрями і механізми скорочення незаконної пропозиції наркотиків та попиту на них, досягнення балансу в наркополітиці держави між каральними заходами щодо незаконного обігу наркотиків і забезпеченням їх доступності в медичних цілях.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

забезпечення стабільного надійного існування та життєдіяльності нації, збереження її фізичного і морального здоров'я;

зниження рівня загострення соціальних ризиків для особи, суспільства, держави;

забезпечення належного державного контролю за обігом наркотиків, а також розроблення і здійснення комплексу заходів щодо зменшення обсягу незаконного розповсюдження наркотиків на території України;

концентрація зусиль суб'єктів наркополітики на профілактиці наркоманії, виробленні захисних бар'єрів окремої особи і всього суспільства та сприянні формуванню здорового способу життя;

організація раннього виявлення незаконного вживання наркотиків як передумови запобігання захворюванням та ефективного лікування від наркозалежності;

досягнення єдності та узгодженості в діях суб'єктів формування та реалізації наркополітики;

удосконалення заходів протидії незаконному обігу наркотиків і пов'язаних з ним корупції, підрив економічних засад функціонування наркобізнесу;

реалізація наркополітики з урахуванням особливостей регіонів;

створення умов для співпраці держави з інститутами громадянського суспільства у формуванні та реалізації наркополітики;

залучення осіб, залежних від наркотиків, що знаходяться в незаконному обігу, до участі в медико-соціальних програмах, що ґрунтуються на принципі зменшення шкоди;

психосоціальна реабілітація хворих на наркоманію;

створення належних умов для провадження господарської діяльності, пов'язаної з обігом наркотиків;

впровадження практики здійснення лікувальних заходів як альтернативи кримінальному покаранню наркозалежних осіб, які вчинили незначні правопорушення;

створення умов для ресоціалізації осіб, що відбувають покарання за вчинення наркозлочинів;

узгодження наркополітики з принципами здоров'я населення щодо лікування наркоманії, у тому числі з її соціально небезпечними наслідками, такими як ВІЛ/СНІД, туберкульоз та інші супутні захворювання.

Державна політика щодо наркотиків базується на таких основних принципах:

законність, дотримання прав людини;

відкритість і координованість наркополітики;

доступність наркотиків для медичних і наукових цілей;

дієвість і системність боротьби з наркобізнесом та контрабандою;

науково обґрунтований підхід до профілактики та лікування наркоманії;

участь громадськості у виробленні та реалізації наркополітики;

виконання взятих міжнародних зобов'язань.

Суб'єкти формування і реалізації наркополітики

Суб'єктами формування і реалізації наркополітики є:

Президент України - з питань визначення і формування наркополітики та її стратегічних засад і напрямів;

Верховна Рада України - у сфері законодавчого забезпечення наркополітики;

Кабінет Міністрів України - з питань концептуального розроблення та реалізації наркополітики на засадах наркополітики як складової частини всіх сфер життєдіяльності суспільства;

ДСКН - з питань формування і забезпечення реалізації державної політики у сфері обігу наркотиків, запобігання та протидії їх незаконному обігу в межах наданих повноважень; здійснення державного регулювання, контролю та координації діяльності органів виконавчої влади у цій сфері; взаємодії та інформаційного обміну з міжнародними організаціями і компетентними органами іноземних держав, аналізу та оцінки впливу наркоманії та наркозлочинності на суспільство, економіку і міжнародні відносини, права та свободи людини;

правоохоронні органи - у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків, їх аналогів та прекурсорів, проведення оперативно-розшукових заходів, виконання функцій виявлення, недопущення вчинення та розкриття злочинів;

МОЗ - у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських наркотичних засобів; надання медичної допомоги щодо їх застосування; лікування, профілактики та реабілітації наркозалежних осіб;

МОН, Мінсоцполітики та інші центральні органи виконавчої влади - у сфері організаційно-практичного забезпечення профілактики та реабілітації наркозалежних осіб;

заклади охорони здоров'я, реабілітаційні центри незалежно від форми власності - з питань профілактики, лікування, реабілітації наркозалежних осіб, ефективного застосування знеболюючих засобів при хронічних патологічних станах;

органи місцевого самоврядування - з питань організації виконання законодавства у сфері обігу наркотиків та їх прекурсорів на відповідних територіях в межах їх повноважень.

Формування та реалізація наркополітики здійснюються спільно громадськими, професійними, релігійними об'єднаннями, науковими установами, благодійними фондами, приватними та іншими структурами. Засоби масової інформації залучаються до висвітлення питань профілактики наркоманії, алкогольної і тютюнової залежності та інших питань, пов'язаних з обігом наркотиків та формуванням здорового способу життя.

Суб'єкти формування та реалізації наркополітики забезпечують дотримання прав і свобод людини, передбачених [Конституцією України](#), відповідними міжнародно-правовими актами, та беруть до уваги рекомендації і практику міжнародних органів, утворених на виконання угод про права людини, рішень Європейського суду з прав людини, відповідних комітетів ООН, спеціальних процедур та інших механізмів.

Зниження попиту на наркотики, що знаходяться в незаконному обігу

Інноваційним вектором Стратегії є спрямування діяльності всіх суб'єктів наркополітики на зниження незаконного попиту на наркотики, що включає профілактику, подолання стигматизації, лікування та реабілітацію осіб, хворих на наркоманію, що є визначальним чинником переорієнтації наркополітики з кримінально-карного ухилу на пріоритетність здійснення заходів із зниження незаконного попиту.

Профілактика наркозалежності та запобігання незаконному вживанню наркотиків

Основним змістом профілактики наркозалежності є здійснення комплексних заходів, спрямованих на зниження рівня первинного вживання наркотиків, а отже, незаконного попиту на них, зменшення шкоди від вживання не за медичним призначенням наркотиків у сфері охорони здоров'я та життєдіяльності суспільства в цілому. Профілактика охоплює певні соціальні та вікові групи населення і повинна включати різноманітні перманентні заходи - від запобігання вживанню наркотиків до зменшення спричинених ними негативних наслідків для особи і суспільства.

Профілактика вживання наркотиків дітьми і молоддю є пріоритетом соціальної політики держави, превенцією негативних проявів у поведінці неповнолітніх і повинна спрямовуватися також на запобігання зловживанню алкоголем, тютюном та іншими речовинами, зокрема комбінованому вживанню наркотиків, що знаходяться в законному та незаконному обігу.

З метою профілактики наркозалежності та запобігання зловживанню наркотиками держава забезпечує:

- надання пріоритету профілактичній роботі у наркополітиці;

- покладення на суб'єктів наркополітики обов'язкової функції запобігання наркоманії та наркозлочинності;

- здійснення заходів з виконання положень [Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод](#), статті 19 [Міжнародного пакту про громадянські та політичні права](#), статті 10 [Конвенції про психотропні речовини](#) 1971 року (заборона рекламування психотропних речовин серед населення) і статті 3 [Конвенції ООН про протидію незаконному обігу наркотичних засобів та психотропних речовин](#) 1988 року (привселюдне підбурювання до вчинення незаконної діяльності з обігу наркотиків);

- змістовне оновлення профілактичної роботи з метою формування в суспільстві: захисних соціальних бар'єрів і готовності протистояти ризикам; здорового способу життя і залучення населення насамперед до суспільно корисної праці, розширення кола життєвих інтересів, не пов'язаних із вживанням наркотиків, алкоголю, тютюнопалінням та іншими шкідливими звичками;

- проведення профілактичної роботи як складової частини всіх різновидів і форм реалізації наркополітики: контролю за обігом наркотиків, лікування та реабілітації наркозалежних осіб, боротьби з наркозлочинністю;

- пропагування серед широких верств населення здорового способу життя із зосередженням особливої уваги на дітях, учнівській та студентській молоді, створення умов для його застосування, формування у них навичок несприйняття вживання психоактивних речовин;

- розроблення заходів протидії поширенню наркотичної субкультури;

- проведення постійного моніторингу ефективності профілактичних заходів і в разі потреби корегує та вносить зміни щодо тактики і методики їх реалізації;

- взаємодію державних органів та інститутів громадянського суспільства із засобами масової інформації для підвищення рівня обізнаності населення, надання об'єктивної, науково обгрунтованої інформації про безпеку, пов'язані із вживанням наркотиків, алкоголю та тютюнопалінням;

- функціонування державної системи правової освіти та постійне об'єктивне інформування населення про наркотичну ситуацію в державі;

- впровадження визначених у програмах підготовки та перепідготовки педагогічних працівників сучасних методик профілактичної роботи з подолання негативних проявів серед дітей, учнівської та студентської молоді;

- проведення конкурсів із створення телевізійних програм, публікацій у друкованих засобах масової інформації, художніх творів, сценаріїв фільмів на антинаркотичну тематику, в тому числі із залученням спонсорської допомоги громадських асоціацій та фондів;

- здійснення заходів із запобігання скоєнню дорожньо-транспортних пригод особами, що перебувають під впливом наркотиків;

організацію у засобах масової інформації виступів і звернень фахівців з питань формування та реалізації наркополітики.

Профілактика наркоманії проводиться за такими формами:

універсальна - спрямована на запобігання наркоманії через інформування громадськості про шкоду і наслідки вживання не за медичним призначенням наркотиків та пропаганду здорового способу життя;

селективна - спрямована на запобігання залученню дітей і молоді, які внаслідок біологічних, психологічних або соціальних причин перебувають в обставинах, що спричиняють вживання алкогольних напоїв чи наркотиків (сім'ї, які перебувають у складних життєвих обставинах), до вживання психоактивних речовин;

індикативна (профілактика за показаннями) - спрямована на запобігання виникненню рецидивів хвороби.

Профілактика наркоманії проводиться шляхом:

впровадження апробованих передовою міжнародною та вітчизняною практикою профілактичних стратегій формування життєвих навичок, розроблення нових і удосконалення чинних програм та методик розв'язання наркотичних і алкогольних проблем згідно з вимогами МОН до наукових, науково-методичних та навчальних видань;

забезпечення державної підтримки розвитку системи позашкільної освіти;

розроблення та запровадження механізмів координації діяльності державних установ і громадських організацій у сфері профілактики вживання психоактивних речовин не за медичним призначенням;

реалізації стратегій зниження рівня незаконного попиту на наркотики серед молоді, формування в неї життєвих навичок, уміння протистояти ризикам і загрозам, пов'язаним з наркотиками;

підготовки і здійснення комплексу профілактичних заходів, спрямованих на підвищення психолого-педагогічної компетентності батьків, формування у них свідомого відповідального ставлення до виконання обов'язків, пов'язаних з утриманням, вихованням та освітою дітей;

забезпечення навчальних закладів за рахунок бюджетних коштів достатньою кількістю інформаційної та методичної літератури для проведення профілактичної роботи з учнями, їх батьками та педагогічними працівниками;

забезпечення розвитку інфраструктури надання комплексної соціально-педагогічної та медико-психологічної допомоги дітям та їх батькам;

впровадження в програми підготовки та перепідготовки педагогічних працівників та лікарів загальної практики - сімейних лікарів сучасних методик профілактичної роботи з подолання негативних проявів серед дітей, учнівської та студентської молоді;

створення і запровадження методики раннього виявлення дітей, які належать до груп ризику через їх незахищеність та інші чинники, що можуть призвести до початку вживання наркотиків (діти, батьки яких перебувають у трудовій еміграції за кордоном; діти із сімей з проблемами залежності; діти, що отримали психологічні травми внаслідок жорстокого поводження або сексуального насильства, безпритульні), сприяння захисту їх прав та недопущення соціального відторгнення;

проведення глибокого і систематичного моніторингу, оцінки ефективності профілактики наркоманії і внесення відповідних коректив у її організацію та зміст на основі наявних даних.

Подолання стигматизації та забезпечення захисту прав осіб, хворих на наркоманію

Ставлення суспільства до хворих на наркоманію повинне докорінно змінитися. Для подолання стигматизації і дискримінації наркозалежних осіб, а також тих з них, що ВІЛ-інфіковані, держава проводить політику, спрямовану на підвищення рівня поінформованості населення про ці проблеми, встановлює відповідальність за порушення прав наркозалежних осіб і ВІЛ-інфікованих, особливо якщо такі порушення базуються на дискримінаційному ставленні до них. Зокрема, в рамках реалізації такої політики забезпечується:

розроблення та запровадження механізмів визначення характеру дискримінації за станом здоров'я і способів протидії їй;

запровадження проведення інформаційно-роз'яснювальних семінарів і тренінгів для представників органів виконавчої влади, освіти, правоохоронних органів усіх рівнів, медичних та соціальних працівників для формування толерантного ставлення до наркозалежних осіб і осіб, що живуть з ВІЛ.

Організація проведення профілактичних заходів передбачає:

розроблення та впровадження нових концептуальних підходів до профілактики наркоманії, спрямованих на формування в суспільстві сталого імунітету громадян до незаконного вживання наркотиків, готовності протистояти будь-яким пов'язаним з ними ризикам і загрозам;

здійснення координації, організаційного та науково-методичного забезпечення профілактики наркоманії на загальнодержавному і регіональних рівнях;

визначення науково аргументованих критеріїв оцінки ефективності профілактичної роботи з урахуванням її об'єктів і зміни наркоситуації;

впровадження комплексної профілактики наркоманії, яка включатиме інформаційно-пропагандистські, соціально-культурні та спортивно-оздоровчі заходи;

формування у хворих на наркоманію стимулу та бажання позбутися наркозалежності та вироблення відповідних вольових якостей;

відновлення діяльності громадських комісій у справах дітей та молоді, які опікуватимуться проблемами профілактики поведінкових розладів у дітей;

забезпечення навчальних закладів за рахунок бюджетних коштів достатньою кількістю інформаційної та методичної літератури для проведення педагогічними працівниками профілактичної роботи з учнями та їх батьками;

законодавче визначення повноважень і відповідальності органів виконавчої влади, до повноважень яких віднесено здійснення профілактики наркозалежності та запобігання незаконному вживанню наркотиків.

Лікування та реабілітація осіб, хворих на наркоманію

Лікування та реабілітація осіб, хворих на наркоманію, потребує нових підходів, а саме:

комплексного, інтегрованого застосування всіх компонентів лікувальної системи, їх взаємодії з опорою на доказово обґрунтовану методіку, забезпечення доступності медичного обслуговування, розширення можливостей лікування, альтернативного покаранню.

Підвищена увага повинна приділятися питанням захисту прав людини і поваги до гідності пацієнтів, формуванню неупередженого ставлення до хворих, оскільки тільки за умов подолання стигматизації та дискримінації можна досягти значного підвищення ефективності лікування.

У сфері лікування і реабілітації доцільно передбачити:

створення цілісної, доступної, ефективної, науково обґрунтованої, підзвітної системи лікування та реабілітації, що базується на оцінці реальних потреб;

створення умов та надання гарантій своєчасного отримання медичного обслуговування для осіб, хворих на наркоманію;

впровадження новітніх методик скоординованого біопсихосоціального підходу та фармакологічного лікування на засадах взаємодії закладів охорони здоров'я, соціальних служб, громадських і неурядових організацій, у тому числі груп і програм самопомоги;

введення в практику лікувальних і реабілітаційних методик, розроблених на принципах доказової медицини, з урахуванням нових досягнень у сфері науки, техніки, лікувально-діагностичних та реабілітаційних технологій;

забезпечення медичного обслуговування з урахуванням індивідуальних потреб пацієнта, зокрема під час довгострокового лікування (стабілізація, підтримка, зменшення дози препаратів);

застосування багатопрофільного підходу до розв'язання специфічних проблем наркозалежності вагітних жінок і надання їм необхідної допологової допомоги;

розроблення і здійснення контролю за дотриманням державних стандартів і клінічних протоколів надання наркологічної допомоги на основі доказової медицини в усіх наркологічних закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та відомчого підпорядкування;

врахування під час створення державних стандартів і клінічних протоколів рекомендацій провідних міжнародних організацій, зокрема ВООЗ, Управління ООН з наркотиків і злочинності, Групи Помпиду Ради Європи;

сприяння наданню необхідного медичного обслуговування та реабілітаційної допомоги наркозалежним особам, членам їх родин та іншим залежним особам, а також організації діяльності центрів соціальної реінтеграції наркозалежних осіб, насамперед молоді;

проведення тривалого курсу добровільних лікування і реабілітації замість покарання у вигляді позбавлення волі для визначених державою контингентів правопорушників з наркотичною залежністю, які бажають пройти такі курси;

організацію програм професійної підготовки у вищих навчальних закладах фахівців, залучених до профілактики наркоманії та лікування залежності, передусім опіоїдної;

проведення клінічного моніторингу та контролю якості лікування на всіх рівнях надання наркологічної допомоги, перегляд строків диспансерного спостереження;

забезпечення спеціалізованого інтегрованого медичного обслуговування наркоспоживачів, які хворіють на туберкульоз, СНІД та мають інші супутні захворювання, зокрема психічні;

сприяння інтегративній допомозі - надання у разі звернення до одного закладу охорони здоров'я всього спектра послуг, що забезпечують доступ споживачів наркотиків до лікування наркозалежності та супутніх психічних хвороб, СНІДу, гепатиту С, туберкульозу, а також вирішення питань надання правової, соціальної підтримки та інших.

Удосконалення політики надання реабілітаційних послуг передбачає:

збільшення обсягу державного фінансування для надання реабілітаційних послуг наркозалежним особам;

розроблення та запровадження механізмів державного контролю за діяльністю наркологічних реабілітаційних центрів усіх форм власності з метою недопущення використання насильницьких та науково не доведених методів реабілітації;

здійснення реабілітаційних заходів для формування у наркозалежної особи мотивації до поетапного звільнення від наркотичної залежності, відновлення навичок соціальної адаптації, протинаркотичної стійкості, прищеплення якостей самозбереження особистості, насамперед здатності до повноцінної життєдіяльності;

утворення груп самопомоги за участю членів сім'ї наркозалежної особи, колишніх наркозалежних осіб, представників благодійних, релігійних організацій, що провадять діяльність поблизу місць їх проживання, на етапі реабілітації;

забезпечення психологічного супроводження реабілітаційних заходів, спрямованих на відновлення позитивного емоційного світосприйняття хворого на наркоманію;

виховування у особи почуття відповідальності за свої наміри та вчинки як пріоритетного чинника поведінки;

формування єдиної взаємозв'язаної лікувально-реабілітаційної системи як поетапного процесу повернення наркозалежної особи до суспільного життя;

підвищення рівня соціального обслуговування осіб, що проходять реабілітацію, надання їм соціально-медичних, соціально-економічних і юридичних послуг та послуг з працевлаштування, сприяння їх адаптації в новому соціальному середовищі;

організацію відповідної підготовки практичних психологів та соціальних педагогів, працівників пенітенціарної системи для проведення тренінгової та психотерапевтичної роботи з групами підвищеного ризику нарковживання.

Організація лікування наркозалежних осіб в установах пенітенціарної системи

Зміна стратегічних пріоритетів лікування наркозалежних осіб в установах пенітенціарної системи передбачає:

удосконалення механізмів тестування та оцінки стану здоров'я засуджених в установах пенітенціарної системи, зокрема з виявленням осіб, хворих на наркоманію;

забезпечення доступності всіх видів послуг з лікування наркозалежності, виконання психосоціальних і фармакологічних програм (зокрема, детоксикації) в установах пенітенціарної системи, супроводження і контролю цього процесу;

належне облаштування дільниць слідчих ізоляторів для надання медичного обслуговування наркозалежним особам;

розроблення і виконання програм запобігання поверненню осіб, які звільняються з місць позбавлення волі, до зловживання наркотиками та можливим рецидивам кримінальної поведінки.

Контроль за обігом наркотиків

Система контролю за обігом наркотиків і доступу до наркотичних лікарських засобів вибудовується на нових принципах і засадах розумної самодостатності режимних заходів, скасування надмірних адміністративних обмежень з одночасним забезпеченням надійності контролю.

Удосконалення системи контролю за обігом наркотиків

Для удосконалення системи контролю за обігом наркотиків слід досягти оптимального балансу між забезпеченням дотримання вимог законодавства щодо недопущення незаконного обігу наркотиків і водночас доступності їх для медичних, наукових та інших потреб, для чого необхідно:

забезпечити здійснення ефективного контролю за дотриманням ліцензійних умов суб'єктами господарювання у сфері обігу наркотиків;

удосконалити порядок контролю за обігом наркотиків для зняття надмірних обмежень, які можуть негативно впливати на застосування наркотичних лікарських засобів;

налагодити безперервність відстеження наркотиків від моменту ввезення на територію України або виробництва на території України до надходження у фармацевтичні заклади та заклади охорони здоров'я, науково-експертні та інші установи, діяльність яких пов'язана з їх обігом;

розробити механізми збирання інформації про нові психоактивні речовини, які ще не перебувають під контролем, включаючи інформацію про їх хімічний склад, форми зловживання, канали збуту, торгові найменування та походження;

розробити методику реального оцінювання медичних, наукових та інших потреб України в наркотиках і прекурсорах;

врегулювати порядок віднесення речовин до наркотиків і психотропних речовин;

забезпечити створення можливості оперативного проведення досліджень наркотиків, а також їх здатності викликати залежність, чинити стимулюючий чи депресивний вплив на центральну нервову систему, що призводить до галюцинацій, порушення моторної функції, норм поведінки тощо;

удосконалити порядок обігу наркотиків у закладах охорони здоров'я, виробництва і реалізації операторами фармацевтичного ринку наркотичних лікарських засобів, у тому числі встановлення предметно-кількісного та рецептурного обліку лікарських засобів з малим вмістом наркотиків;

удосконалити процедуру затвердження квот на виготовлення, зберігання, ввезення та вивезення з України наркотиків;

забезпечити контроль за наявністю наркотиків в організмі працівників, які безпосередньо здійснюють перевезення пасажирів, а також тих, діяльність яких пов'язана з функціонуванням потенційно небезпечних виробництв.

Для концептуального вирішення зазначених питань слід створити модель регулювання легальної пропозиції і попиту. Впровадження такої моделі дасть змогу сформувати цілісну ефективну систему контролю за обігом наркотиків, основним призначенням якої є:

сприяння діяльності суб'єктів господарювання щодо виробництва конопель з низьким вмістом тетрагідроканабінолу або конопель, що не містять такої речовини;
розширення спектра наукових досліджень проблем лікування наркозалежності;
впровадження в широку медичну практику знеболення з використанням наркотичних лікарських засобів різних форм (трансдермальні пластирі, таблетовані форми, сиропи тощо);
забезпечення належної координації діяльності органів державної влади з метою проведення спільних заходів запобігання впливу наркотиків у незаконний обіг.

Під час вирішення питання щодо розробки лікарських засобів із гранично допустимим вмістом наркотиків необхідно забезпечити:

створення таких хімічних комбінацій активних і допоміжних речовин, які максимально ускладнюватимуть їх виокремлення для використання в немедичних цілях;

удосконалення способів і форм введення зазначених препаратів шляхом розробки спеціальних дозаторів, упровадження лікарських форм з використанням нової технології іммобілізації на біодеградууючій матриці для наркотичних анальгетиків;

розробку ряду вітчизняних оригінальних і генеричних препаратів для замісної підтримувальної терапії з групи наркотичних анальгетиків.

Забезпечення доступності наркотичних лікарських засобів

Для забезпечення доступності наркотичних лікарських засобів необхідно:

провести оцінку потреб у наркотичних лікарських засобах, керуючись міжнародними методиками в цій сфері, із встановленням відповідних квот;

розробити з урахуванням світового досвіду та впровадити стандартні схеми застосування наркотичних лікарських засобів для лікування з використанням таких засобів;

запровадити доступ до наркотичних лікарських засобів через первинну ланку медичного обслуговування лікарів загальної практики - сімейних лікарів;

здійснити реорганізацію та розширення мережі аптек з правом зберігання та видачі наркотичних лікарських засобів.

Сприяння розвитку паліативної допомоги

Важливим кроком до гуманізації наркополітики повинне стати:

проведення національної оцінки потреб у паліативній допомозі, в лікарських засобах, передусім для полегшення болю;

розроблення та прийняття відповідно до принципів ВООЗ стандартів і клінічних протоколів надання паліативної допомоги;

сприяння вітчизняному виробництву таблетованого морфіну;

створення системи державної підтримки виробників ліків та аптек, які мають ліцензії на обіг наркотиків, з метою розширення їх асортименту та доступності;

забезпечення закладів охорони здоров'я та аптечної мережі таблетованими та пролонгованими формами опіоїдних анальгетиків;

створення необхідних умов для безпечного використання наркотичних лікарських засобів у "стаціонарі на дому";

призначення лікарем без додаткового погодження та комісійного перегляду наркотичних лікарських засобів для пацієнтів з хронічним больовим синдромом онкологічної та неонкологічної природи;

включення обов'язкового навчального курсу з паліативної допомоги в навчальні програми підготовки студентів і післядипломної перепідготовки лікарів, фельдшерів, медсестер, консультантів та соціальних працівників.

Виготовлення, постачання, зберігання та реалізація наркотиків

Надмірна зарегульованість контролю за наркотичними лікарськими засобами практично зупинила в Україні виробництво та імпорт їх нових неін'єкційних форм. Для поліпшення ситуації слід забезпечити:

удосконалення законодавчої бази, що регламентує виготовлення, державні закупівлі, постачання, зберігання та реалізацію наркотичних лікарських засобів для полегшення доступу до них у лікувальних і наукових цілях;

створення сприятливих умов для розвитку промислового виробництва і ринку обігу наркотичних лікарських засобів, зокрема через формування державного замовлення з урахуванням реальних медичних потреб;

проведення прямих (виробник - заклад охорони здоров'я) та централізованих закупівель наркотичних лікарських засобів на підставі науково обґрунтованих потреб з метою зниження вартості таких лікарських засобів;

декларування зміни оптово-відпускних цін на наркотики, наркотичні лікарські засоби та прекурсори;

розроблення методики ціноутворення на наркотичні лікарські засоби з урахуванням специфіки здійснення заходів безпеки і охорони;

розширення асортименту наркотичних лікарських засобів у зручних для пацієнта лікарських формах (таблетки, краплі, пластирі, свічки тощо), насамперед за рахунок збільшення обсягів їх виробництва вітчизняними підприємствами фармацевтичної промисловості всіх форм власності.

Боротьба з незаконним обігом наркотиків

Основні напрями діяльності правоохоронних органів

Зростання обсягу пропонування наркотиків є істотним криміногенним чинником, що загрожує громадській безпеці, у зв'язку з чим правоохоронні органи повинні зосередити зусилля на найбільш загрозливих сегментах наркоринку - наркобізнесі та діяльності організованих дилерів, які стимулюють незаконний обіг наркотиків.

Ефективність правоохоронної діяльності у цій сфері повинна підвищитись насамперед за рахунок піднесення рівня виявлення контрабанди наркотиків, викриття системних зв'язків наркобізнесу, припинення корупційних схем, пов'язаних з наркозлочинністю, для чого необхідно:

розробити комплексні заходи, що здійснюються правоохоронними органами для протидії незаконному обігу наркотиків: запобігання ввезенню наркотиків через державний кордон, перевезенню до цільових точок постачання, їх вирощуванню, виробництву, масовому незаконному розповсюдженню;

посилити оперативний контроль за торгівлею обладнанням, хімічними речовинами, що використовуються у процесі виробництва наркотиків;

впровадити нові технології отримання інформації про факти незаконного обігу наркотиків, зокрема їх продаж через Інтернет, способи контрабандного перевезення, маскування, виробництво і створення нових видів психоактивних речовин та їх комбінацій;

посилити координацію діяльності правоохоронних органів, удосконалити механізми їх взаємодії з підприємствами, закладами охорони здоров'я і аптеками з метою запобігання витоку наркотиків у незаконний обіг;

запровадити постійне відстеження ситуації на ринку наркотичних лікарських засобів з метою виявлення небезпечних тенденцій, внаслідок яких може бути заподіяно шкоду здоров'ю населення та економічним інтересам держави;

сприяти своєчасному внесенню змін до законодавства України з урахуванням динамічного характеру незаконного розповсюдження наркотиків;

удосконалити каральну політику у сфері боротьби з наркозлочинністю у частині посилення альтернативних позбавленню волі заходів впливу.

Пріоритетами правоохоронної діяльності повинні бути:

концентрація зусиль на виявленні та документуванні протиправної діяльності організованих злочинних угруповань, що становлять найбільшу загрозу суспільству (структури, які контролюють наркотрафіки, незаконне виробництво, збут наркотиків тощо), оскільки кримінальне покарання

наркозалежних осіб і дрібних дилерів не впливає істотно на зниження рівня споживання наркотиків серед населення;

оперативне реагування на зміни в тактиці діяльності організованих злочинних угруповань, появу нових психоактивних речовин та їх комбінацій, виявлення осередків їх розповсюдження та контрабандних маршрутів;

удосконалення організації правоохоронної діяльності за рахунок більш ефективної координації дій суб'єктів боротьби з наркозлочинністю, чіткого розподілу сфер відповідальності, оволодіння новими методами виявлення та розслідування злочинів, зокрема з використанням комп'ютерних мереж, розширення контактів з Інтерполом, Європолом та іншими міжнародними правоохоронними структурами;

співробітництво правоохоронних органів з органами місцевого самоврядування та громадськістю, власниками розважальних закладів у проведенні комплексу соціальних, медико-профілактичних заходів на території населених пунктів з досить високою концентрацією незаконного обігу наркотиків;

забезпечення гласності в діяльності правоохоронних органів з метою підвищення рівня поінформованості населення та розширення соціальної бази протидії наркозлочинності;

посилення роботи із забезпечення власної безпеки правоохоронних органів, недопущення втягування співробітників таких органів у наркобізнес, усунення перешкод у боротьбі їх з незаконним обігом наркотиків;

зміцнення кадрового потенціалу підрозділів боротьби з незаконним обігом наркотиків шляхом навчання персоналу та підвищення його кваліфікації;

забезпечення розвитку адекватних форм інституційного контролю за діяльністю правоохоронних органів у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків, насамперед з метою дотримання ними законності, прав і свобод людини;

удосконалення правової основи для посилення боротьби з відмиванням грошей, отриманих від злочинної діяльності, пов'язаної з незаконним обігом наркотиків;

посилення здійснення заходів з протидії незаконному вирощуванню нарковмісних рослин та отриманню з них нових психоактивних речовин;

своєчасне виявлення незаконного розповсюдження нових хімічних речовин психоактивної дії та внесення пропозицій щодо їх включення до [переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 р. № 770.

Одним із пріоритетів діяльності правоохоронних органів повинен бути регулярний перегляд і вдосконалення критеріїв оцінки ефективності їх діяльності. Враховуючи, що кількісний підхід є малопродуктивним, слід тісніше пов'язувати оцінювання з якісним складником досягнутих результатів. Такий підхід повинен покладатися також в основу співвідношення проміжних і підсумкових результатів діяльності, насамперед щодо реального впливу на наркоситуацію в місті, районі, області, державі.

Відповідно існує потреба у внесенні змін до нормативних актів щодо проведення оцінки діяльності правоохоронних органів.

Удосконалення законодавства у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків

Потребує зміни ідеологія розвитку нормативно-правової бази, яка повинна бути зорієнтована не лише на покарання за скоєне, а і на недопущення рецидиву, розширення альтернативних можливостей лікування наркозалежності та посилення відповідальності осіб, які отримують надприбутки від незаконної торгівлі наркотиками, для чого необхідно:

визначити основні новели в законодавстві, які забезпечуватимуть баланс між заходами боротьби з незаконним пропонуванням наркотиків і зниженням попиту на них, відповідність правозастосовної і судової практики пріоритетам наркополітики;

визначитися з доцільністю депеналізації деяких діянь, пов'язаних з наркотиками, та декриміналізації окремих статей [Кримінального кодексу України](#) і внесення відповідних змін до законодавства із збереженням за цими діяннями статусу правопорушення. При цьому депеналізація не розглядається як самодостатній захід, оскільки проблеми наркоманії не розв'язує. Одночасно з

депеналізацією повинна бути посилена профілактична діяльність, підвищена ефективність лікування та реабілітації наркозалежних;

організувати наукове опрацювання проблеми визначення адекватності покарання за незаконну діяльність у сфері обігу наркотиків, тяжкості скоєного;

передбачити розроблення нормативно-правових актів, що регулюють порядок тестування водіїв автотранспортних засобів, затриманих осіб та таких, що перебувають у місцях позбавлення волі, інших категорій осіб, які працюють на об'єктах життєзабезпечення, на наявність в організмі наркотиків;

посилити покарання за незаконне розповсюдження наркотиків серед молоді.

Слід також законодавчо визначити систему повноважень і функцій суб'єктів контролю та протидії незаконному обігу наркотиків, яка охоплюватиме усю ієрархічну будову органів влади з чітким розподілом функцій у цій сфері кожної інституції.

З метою збалансування в нормативно-правових актах положень про розміри наркотиків і науково обґрунтованих підходів до проблем їх вживання та збуту слід розробити нові стандарти встановлення малих, великих, особливо великих розмірів наркотиків у напрямі підвищення їх порогової кількості.

Наукові дослідження проблем, пов'язаних з наркотиками

Передбачається залучення фундаментальної науки до прогнозування процесів у сфері обігу наркотиків і відповідне розроблення програм запобігання негативним наслідкам поширення наркоманії та наркозлочинності, здійснення адекватних заходів протидії цим явищам. Значної уваги науковців потребують усі напрями та аспекти наркополітики, результати аналізу яких повинні стати основним орієнтиром у практиці діяльності всіх її суб'єктів.

Реалії сьогодення потребують:

здійснення наукового пошуку в широкому спектрі проблем: від логіко-емоційного до практично-поведінкового;

розроблення та запровадження нових сучасних методів специфічної та неспецифічної детоксикації осіб, хворих на наркоманію, в тому числі полінаркоманів;

удосконалення методів поєднання медикаментозних і психологічних засобів виведення особи, хворої на наркоманію, із стану залежності та стабілізації її психоемоційного стану;

винайдення специфічних видів антидотів для комплексного лікування окремих типів наркоманії з урахуванням механізмів дії того чи іншого наркотичного засобу;

дослідження і впровадження методик лікування наркотичної залежності з використанням, крім бупренорфіну і метадону, інших медикаментозних засобів;

вивчення перспектив медичного застосування канабіноїдів як анальгетиків та інших лікарських препаратів;

проведення аналізу ризиків розповсюдження деструктивних соціальних епідемій та втягування в них населення (наркозалежність, тоталітарні секти, ігроманія тощо) і розроблення пропозицій з їх мінімізації;

кардинального оновлення лабораторно-експериментальної бази досліджень.

Зменшення шкоди від наслідків вживання наркотиків не за медичним призначенням

Зменшення шкоди від наслідків вживання наркотиків не за медичним призначенням - науково обґрунтовані політика і програми дій, спрямовані на мінімізацію негативних наслідків, спричинених вживанням не за медичним призначенням наркотиків, як для окремих осіб, груп, прошарків, так і для суспільства в цілому. При цьому враховується також зниження ризику зараження хворобами, пов'язаними з наркоманією: ВІЛ-інфекція, туберкульоз, вірусні гепатити та інші соціально небезпечні хвороби.

Питання щодо запровадження проведення заходів щодо зменшення шкоди від наслідків вживання наркотиків визначено Законами України [“Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини \(ВІЛ\), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ”](#), [“Про затвердження Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції](#),

[лікування, догляду та підтримки ВІЛ- інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки](#)”, [“Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори”](#).

Реалізація наркополітики в цьому напрямі передбачає:

поліпшення координації роботи органів державної влади і органів місцевого самоврядування, недержавних організацій, причетних до комплексного розв'язання проблеми поширення ВІЛ-інфекції, у тому числі серед споживачів наркотиків;

надання різноманітних медичних і соціальних послуг, пов'язаних із зниженням ризику і запобіганням поширенню ВІЛ-інфекції та інших хвороб серед наркозалежних осіб, зокрема споживачів ін'єкційних наркотиків;

забезпечення проведення оцінки потреб з метою максимального охоплення споживачів наркотиків, у тому числі ін'єкційних, профілактичними програмами;

проведення інформаційної роботи з формування у споживачів ін'єкційних наркотиків навичок безпечної поведінки, усвідомлення ризику зараження ВІЛ-інфекцією та відповідальності за власне здоров'я;

забезпечення доступності інформаційних матеріалів, а також стерильних голочок, шприців та дезінфікуючих матеріалів шляхом їх безоплатного обміну;

розроблення та координацію програм лікування наркозалежності, впорядкування профілактичних і реабілітаційних програм для осіб, які вживають наркотики, та їх родин, зокрема замісної підтримувальної терапії;

ініціювання проведення у засобах масової інформації кампаній для підвищення рівня підтримки громадськістю наявних або нових стратегій, спрямованих на зменшення негативних наслідків для здоров'я і життєдіяльності суспільства;

створення цілісної системи лікування споживачів наркотиків, хворих на СНІД, туберкульоз, парентеральні вірусні гепатити та/або тих, хто має інші захворювання;

консультування та лікування з дотриманням належної поваги до потреб і прав пацієнтів, запровадження процедур, що забезпечують конфіденційність інформації;

розвиток терапевтичних програм з низьким порогом включення до них пацієнтів, що дає змогу особам, які вживають наркотики, встановити контакт з медичними і соціальними службами;

мінімізацію обтяжливих правил контрольованого щоденного вживання лікарських засобів для учасників програм медикаментозного лікування;

надання комплексу безперервних послуг з опіки та підтримки споживачів наркотиків (як доповнення до профілактики і лікування), спрямованих на мінімізацію наслідків від вживання наркотиків з метою забезпечення охорони здоров'я і життєдіяльності суспільства.

Впровадження наркополітики

Вирішальним чинником ефективної реалізації Стратегії є координаційна функція держави, яка виконується шляхом нормативно-правового регулювання, здійснення контрольно-інспекторських заходів та запровадження механізмів взаємодії суб'єктів наркополітики (утворення міжвідомчих робочих груп, обмін інформацією, реалізація спільних проєктів, проведення спеціальних операцій тощо). Головним координатором діяльності у цій сфері є ДСКН, відповідні повноваження якої потребують організаційно-правового удосконалення.

Моніторинг (динамічне спостереження) наркоситуації

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2011 р. № 1193 схвалено [Концепцію створення системи моніторингу ситуації у сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів](#), реалізація якої дасть змогу забезпечити:

приведення системи національних показників (індикаторів) оцінки наркоситуації у відповідність з критеріями Європейського моніторингового центру з наркотиків та наркотичної залежності;

оцінку фактичного обсягу обігу наркотиків та їх незаконного розповсюдження з урахуванням латентності, прогнозування негативних тенденцій у цій сфері, можливих економічних і соціальних наслідків;

відстеження динаміки епідеміологічної ситуації щодо ВІЛ/СНІДу, туберкульозу, гепатиту та інших соціально небезпечних захворювань серед споживачів наркотиків (зокрема ін'єкційної групи);

діагностику соціальних груп підвищеного ризику, які допускають вживання наркотиків не за медичним призначенням;

виявлення нових видів психоактивних речовин та прийняття рішення щодо доцільності здійснення заходів контролю за ними;

визначення причин розповсюдження наркотиків та поширення наркоманії, пов'язаних з цим правопорушень;

розроблення системи заходів профілактики та протидії наркоманії і наркозлочинності, оцінки ефективності їх впливу на ситуацію;

доступ засобів масової інформації, широких верств населення до об'єктивних даних про тенденції зміни наркоситуації;

аналіз функціонування міжнародних механізмів захисту прав людини, які безпосередньо чи опосередковано стосуються контролю за наркотиками, та підготовку пропозицій щодо врахування відповідного досвіду в процесі реалізації наркополітики.

Взаємодія з громадськими та неурядовими організаціями

Держава підтримує діяльність громадських організацій із зменшення обсягу пропонування та з протидії незаконному обігу наркотиків, зниження попиту на наркотики, подолання негативних наслідків їх вживання, надання медичної та реабілітаційної допомоги особам, які мають проблеми, спричинені вживанням наркотиків. Залучення громадських організацій до реалізації спільних заходів та ініціатив, спрямованих на поліпшення наркоситуації в країні, відбувається шляхом:

проведення громадських слухань, засідань за круглим столом, конференцій, публічних дискусій тощо;

впровадження здійснення громадського контролю за дотриманням прав людини щодо отримання своєчасного, необхідного та адекватного знеболення;

створення та організації роботи науково-експертних і громадських рад при органах законодавчої та виконавчої влади;

підтримки діяльності науково-дослідних установ, закладів охорони здоров'я та реабілітаційних центрів недержавних форм власності.

Регіональний аспект наркополітики

Загальнодержавна політика щодо наркотиків на регіональному і місцевому рівнях реалізується через відповідні програми, які формуються згідно з принципами та підходами цієї Стратегії та визначають, зокрема, такі заходи:

сприяння розробленню та реалізації на регіональному та місцевому рівнях наркополітики, яка повинна базуватися на сучасних науково обґрунтованих просвітницьких методах, методах профілактики, раннього виявлення та лікування наркотичної залежності;

забезпечення належного фінансування регіональних і місцевих антинаркотичних програм за рахунок відповідних бюджетів;

створення на рівні місцевих громад системи реабілітаційних закладів;

актуалізація змісту діяльності комісій при обласних і районних адміністраціях залежно від наркоситуації в регіоні.

Міжнародне співробітництво

Міжнародне співробітництво у сфері обігу наркотиків є важливою складовою частиною реалізації зовнішньополітичних інтересів держави. У цьому контексті держава:

розширює і підвищує ефективність міжнародного співробітництва на всіх рівнях у сфері формування наркополітики шляхом виконання спільних програм і проектів, проведення досліджень у цій галузі, навчання та обміну досвідом з профілактики, лікування та реабілітації тощо;

вживає заходів із приведення національного законодавства щодо наркотиків у відповідність з нормативними актами ООН, ЄС та кращими міжнародними зразками;

намагається прискорити інтеграцію вітчизняного інформаційного простору в міжнародні інформаційні системи в цій сфері;

підтримує міжнародне співтовариство в боротьбі з незаконним обігом наркотиків стосовно зменшення обсягу пропонування та зниження попиту на наркотики, що знаходяться в незаконному обігу, у тому числі подолання негативних наслідків від їх вживання, удосконалює обмін оперативно-аналітичною інформацією і розроблення спільних стратегій щодо наркотиків;

розвиває співробітництво на всіх рівнях, надаючи пріоритет співпраці з Міжнародним комітетом ООН з контролю за наркотиками, ВООЗ, Управлінням ООН з наркотиків і злочинності та іншими організаціями ООН, ЄС, Ради Європи;

сприяє удосконаленню механізмів протидії транснаціональній злочинності у сфері незаконного обігу наркотиків та пов'язаних з ними форм організованої злочинної діяльності;

забезпечує своєчасне інформування Міжнародного комітету ООН з контролю за наркотиками про приєднання України до міжнародних правових актів у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків, а також у разі зміни національного законодавства щодо стану контролю в цій сфері;

здійснює заходи із забезпечення обміну досвідом і багатостороннього обміну інформацією із зарубіжними партнерами, міжнародними урядовими та неурядовими організаціями щодо розвитку сучасного законодавства, новітніх методів боротьби з незаконним обігом наркотиків;

бере активну участь у міжнародному співробітництві у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків, формуванні загальносвітової системи боротьби з наркобізнесом.

Ресурсне забезпечення

Кадровий потенціал

Для забезпечення реалізації Стратегії необхідно створити високопрофесійний кадровий потенціал. Добір співробітників і працівників повинен здійснюватися за визначеними критеріями, навчання - за розробленими програмами.

Основою кадрової політики у цій сфері повинна стати підготовка професійних кадрів високої кваліфікації через систему медичних, педагогічних, правоохоронних навчальних закладів. З цією метою слід розробити концепцію підготовки та підвищення кваліфікації кадрів у системі діяльності щодо обігу наркотиків.

Матеріально-технічне та фінансове забезпечення

Реалізація Стратегії передбачається на основі затвердженого Кабінетом Міністрів України плану заходів, виконання якого потребуватиме, зокрема:

фінансування заходів з реалізації Стратегії з урахуванням пріоритетності профілактики наркоманії, лікування та реабілітації наркозалежних;

надання пільгових умов роботи приватним реабілітаційним центрам, що дасть змогу знизити плату за їх послуги;

підготовки і впровадження цільових наукових досліджень в рамках системи моніторингу наркоситуації та щодо ефективності профілактичної та лікувально-реабілітаційної діяльності;

перерозподілу в умовах обмеженого фінансування державних ресурсів, спрямування їх на здійснення заходів з реалізації основних засад наркополітики;

удосконалення механізмів моніторингу та контролю, зокрема шляхом впровадження передових інформаційних технологій;

вивчення питання щодо можливості створення національного фонду протидії наркоманії із залученням коштів вітчизняних та іноземних інвесторів.

Фінансування реалізації Стратегії здійснюватиметься за рахунок державного, місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством. Загальний обсяг фінансування та конкретних заходів буде визначено у плані заходів з реалізації Стратегії.

Етапи та очікувані результати

Етапи реалізації Стратегії визначаються планом заходів з її реалізації, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

План заходів включає конкретні заходи з визначеними строками, виконавцями та показниками (індикаторами) виконання, зокрема досягнення ефективних позитивних змін у динаміці розвитку наркоситуації в Україні, посилення тенденції до зниження попиту на наркотики, що знаходяться в незаконному обігу, за рахунок поліпшення профілактичних і лікувально-реабілітаційних заходів, у тому числі впорядкування впровадження програм замісної терапії, удосконалення порядку віднесення речовин до наркотичних, розроблення і виконання програм запобігання поверненню до зловживання наркотиками та можливим рецидивам кримінальної поведінки осіб, які відбувають покарання і звільняються з місць відбування покарання. Зазначені заходи дадуть змогу зменшити кількість суб'єктів ін'єкційної наркоманії на 20 відсотків та відповідно обмежити поширення ВІЛ-інфекції.

Зниження обсягу порогових послуг і впровадження ранньої діагностики наркоспоживання сприятимуть зниженню смертності від передозування на 30 відсотків.

Крім того, здійснення комплексу заходів з упорядкування застосування наркотичних лікарських засобів, зокрема відповідних правоохоронних дій, очікувано приведе до стабілізації кількості так званих "аптечних" наркоманів. Зміни нормативно-правового характеру та правозастосовної практики повинні розширити застосування альтернативних позбавленню волі заходів впливу на наркозалежних осіб, які скоїли незначні правопорушення і водночас - до відчутного зростання результативності боротьби з наркобізнесом.

Запровадження запропонованих підходів і здійснення практичних заходів дасть змогу істотно зменшити негативний вплив незаконного обігу наркотиків на суспільство, знизити рівень злочинності у цій сфері, що прогнозовано сприятиме оздоровленню нації.

Публікації документа

Офіційний вісник України від 11.10.2013 — 2013 р., № 76, стор. 270, стаття 2829, код акту 69020/2013

Урядовий кур'єр від 17.10.2013 — № 190